

ПОЛТАВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Кафедра підприємництва і права

ЗАТВЕРДЖЕНО КАФЕДРОЮ

 Завідувач кафедри
Алла СВІТЛИЧНА
(протокол «4» 09 2025 р. № 1)

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
(обов'язкова навчальна дисципліна)

Історія держави і права зарубіжних країн

освітньо-професійна (освітньо-наукова) програма «Правознавство»
спеціальність D8 Право
галузь знань D Бізнес, адміністрування та право
рівень вищої освіти перший (бакалаврський)
навчально-науковий інститут економіки, управління, права та інформаційних технологій

Полтава
2025 – 2026 н. р.

Робоча програма навчальної дисципліни «Історія держави і права зарубіжних країн» для здобувачів вищої освіти за освітньо-професійною програмою «Правознавство», спеціальності D8 Право.

Мова викладання державна.

Розробник: доцент кафедри підприємництва і права, кандидат юридичних наук

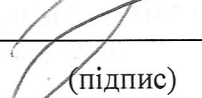
« 1 » 09 2025 року Лідія КУПЧЕНЯ
(підпис)

Погоджено гарантом освітньої програми «Правознавство»

«01» 09 2025 року Євгенія ЛИПІЙ
(підпис)

Схвалено радою з якості вищої освіти спеціальності «Право»

протокол від «01» вересня 2025 року № 1

Голова ради з якості вищої освіти спеціальності Олександр КАЛЬЯН
(підпис)

1. Опис навчальної дисципліни

Елементи характеристики	Денна форма навчання	Заочна форма навчання
Загальна кількість годин	105	
Кількість кредитів	3,5	
Місце в індивідуальному навчальному плані здобувача вищої освіти	обов'язкова	
Рік навчання (шифр курсу)	1 (ПР бд 2025)	1 (ПР бз 2025)
Семестр	1	1/2
Лекції (годин)	16	4*/6
Практичні (годин)	20	0/8
Самостійна робота (годин)	69	87
в т.ч. індивідуальні завдання (контрольна робота) (годин)		10
Форма семестрового контролю	екзамен	екзамен

*настановчі лекції

2. Мета вивчення навчальної дисципліни

Сформувати у здобувачів вищої освіти як майбутніх висококваліфікованих спеціалістів необхідний базис знань про світові типи державно-правових систем, історію виникнення і розвитку головних інститутів держави і права, закономірності та напрями їх розвитку, виробити вміння самостійно аналізувати як окремі нормативні акти, так і загальні державно-правові явища.

3. Передумови для вивчення навчальної дисципліни

Навчальна дисципліна «Історія держави і права зарубіжних країн» вивчається на першому році навчання першого (бакалаврського) освітнього рівня, є вихідною і не потребує обов'язкового попереднього вивчення освітніх компонентів

4. Компетентності

загальні:

ЗК 1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК 2. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК 11. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства; усвідомлення цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідності його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК 13. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

ЗК 14. Цінування та повага різноманітності та мультикультурності.

спеціальні (фахові, предметні):

СК 2. Здатність аналізувати ретроспективи розвитку правових явищ та процесів у контексті їх впливу на сучасну правову систему.

СК3. Цінування та повага до гідності людини як найвищої соціальної цінності, розуміння її правової природи.

СК 10. Здатність використовувати різноманітні інформаційні джерела для повного та всебічного встановлення певних обставин.

5. Результати навчання

РН 2. Знати та розуміти міжнародні стандарти прав людини, положення Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод, а також практику Європейського суду з прав людини.

РН 3. Проводити збір і інтегрований аналіз матеріалів з різних джерел.

РН 19. Пояснювати природу та зміст основних правових явищ і процесів.

Співвідношення програмних результатів навчання із очікуваними результатами навчання

Програмний результат навчання (визначений освітньою програмою)	Очікувані результати навчання навчальної дисципліни
РН 2.	Концептуальні наукові та практичні знання про світові типи державно-правових систем, історію виникнення і розвитку головних інститутів держави і права, закономірності та напрями їх розвитку. Поглиблені когнітивні та практичні уміння/навички самостійно аналізувати окремі нормативні акти та загальні державно-правові явища, майстерність та інноваційність на рівні, необхідному для розв'язання складних і спеціалізованих задач у сфері навчання. Збір, інтерпретація та застосування даних з історії держави і права. Формування суджень, що враховують соціальні, наукові та етичні аспекти виникнення і розвитку головних інститутів держави і права.
РН 3.	Поглиблені когнітивні та практичні уміння/навички самостійно аналізувати окремі нормативні акти та загальні державно-правові явища, майстерність та інноваційність на рівні, необхідному для розв'язання складних і спеціалізованих задач у сфері навчання. Збір, інтерпретація та застосування даних з історії держави і права. Управління складною технічною діяльністю з пошуку та використання положень Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод.
РН 19.	Критичне осмислення основних теорій, принципів, методів і понять про світові типи державно-правових систем, історію виникнення і розвитку головних інститутів держави і права, закономірності та напрями їх розвитку, зокрема на межі предметних галузей. Формування суджень, що враховують соціальні, наукові та етичні аспекти виникнення і розвитку головних інститутів держави і права.

6. Методи навчання і викладання.

словесні методи (лекція, бесіда); *наочні методи* (модельовання професійних ситуацій, презентації, ілюстрування); *практичні методи* (виконання ситуаційних завдань, аналіз наукових джерел та судової практики, конспектування), *методи самостійної роботи* (виконання завдань самостійної роботи), *методи формування пізнавальних інтересів* (створення ситуації інтересу, ситуації новизни навчального матеріалу, метод використання життєвого досвіду, навчальні дискусії для вирішення проблемної ситуації), *інтерактивні методи* (кейс-метод; дискусії, диспути, мозковий штурм, інтерактивної взаємодії)

7. Програма навчальної дисципліни

- Тема 1. Держава і право Стародавнього Світу.
 Тема 2. Держава і право Античного Світу.
 Тема 3. Феодальна держава і право у середньовічній Європі.
 Тема 4. Виникнення буржуазної держави і права.
 Тема 5. Розвиток буржуазної держави і формування буржуазного права до поч. ХХ ст.
 Тема 6. Колоніальні імперії.
 Тема 7. Основні зміни в праві буржуазних держав.
 Тема 8. Розвиток буржуазних держав та їх правових систем у ХХ ст.
 Тема 9. Розпад світової колоніальної системи та виникнення незалежних держав.
 Тема 10. Становлення та розвиток національних держав та права в країнах Центральної та Південно-Східної Європи.

Структура (тематичний план) навчальної дисципліни

Назви тем	Кількість годин							
	денна форма ПР бд 2025				заочна форма ПР бз 2025			
	усього	у тому числі			усього	у тому числі		
		л	п	с.р.		л	п	с.р.
Тема 1. Держава і право Стародавнього Світу.	11	2	2	7	10	2	-	8
Тема 2. Держава і право Античного Світу.	11	2	2	7	10	2	-	8
Тема 3. Феодальна держава і право у середньовічній Європі.	11	2	2	7	10	2	2	6
Тема 4. Виникнення буржуазної держави і права.	9	-	2	7	8	2	-	6
Тема 5. Розвиток буржуазної держави і формування буржуазного права до поч. ХХ ст.	11	2	2	7	10	2	-	8
Тема 6. Колоніальні імперії.	9	-	2	7	8	-	-	8
Тема 7. Основні зміни в праві буржуазних держав.	11	2	2	7	10	-	2	8
Тема 8. Розвиток буржуазних держав та їх правових систем у ХХ ст.	11	2	2	7	10	-	2	8
Тема 9. Розпад світової колоніальної системи та виникнення незалежних держав.	11	2	2	7	10	-	2	8
Тема 10. Становлення та розвиток національних держав та права в країнах Центральної та Південно-Східної Європи.	10	2	2	6	9	-	-	9
в т.ч. індивідуальне завдання: контрольна робота	-	-	-	-	10	-	-	10
Усього годин	105	16	20	69	105	10	8	87

8. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
1.	Тема 1. Держава і право Стародавнього Світу.	2	-
2	Тема 2. Держава і право Античного Світу.	2	-
3	Тема 3. Феодальна держава і право у середньовічній Європі.	2	2
4	Тема 4. Виникнення буржуазної держави і права.	2	-
5	Тема 5. Розвиток буржуазної держави і формування буржуазного права до поч. XX ст.	2	-
6	Тема 6. Колоніальні імперії.	2	-
7	Тема 7. Основні зміни в праві буржуазних держав.	2	2
8	Тема 8. Розвиток буржуазних держав та їх правових систем у XX ст.	2	2
9	Тема 9. Розпад світової колоніальної системи та виникнення незалежних держав.	2	2
10	Тема 10. Становлення та розвиток національних держав та права в країнах Центральної та Південно-Східної Європи.	2	-
	Разом	20	8

9. Теми самостійної роботи

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна	Заочна
1.	Тема 1. Держава і право Стародавнього Світу.	7	8
2.	Тема 2. Держава і право Античного Світу.	7	8
3.	Тема 3. Феодальна держава і право у середньовічній Європі.	7	6
4.	Тема 4. Виникнення буржуазної держави і права.	7	6
5.	Тема 5. Розвиток буржуазної держави і формування буржуазного права до поч. XX ст.	7	8
6.	Тема 6. Колоніальні імперії.	7	8
7.	Тема 7. Основні зміни в праві буржуазних держав.	7	8
8.	Тема 8. Розвиток буржуазних держав та їх правових систем у XX ст.	7	8
9	Тема 9. Розпад світової колоніальної системи та виникнення незалежних держав.	7	8
10	Тема 10. Становлення та розвиток національних держав та права в країнах Центральної та Південно-Східної Європи.	6	9
	в т.ч. контрольна робота		10
	Разом	69	87

10. Індивідуальні завдання

Індивідуальна робота здобувача вищої освіти має сприяти закріпленню теоретичного матеріалу та практичних навичок. Цей вид роботи реалізується шляхом самостійного виконання здобувачем вищої освіти індивідуального завдання в аудиторний і позааудиторний час: контрольної роботи для здобувачів заочної форми навчання.

11. Оцінювання результатів навчання

Програмні результати навчання	Форми контролю програмних результатів навчання	
	денна форма ПР_бд_2025	заочна форма ПР_бз_2025
РН 2.	Поточний контроль: виконання завдань на практичних заняттях; виконання завдань самостійної роботи; розв'язування тестів; виконання контрольної роботи (для заочної форми) Семестровий контроль: екзамен	
РН 3.	Поточний контроль: виконання завдань на практичних заняттях; виконання завдань самостійної роботи; розв'язування тестів; виконання контрольної роботи (для заочної форми) Семестровий контроль: екзамен	
РН 19.	Поточний контроль: виконання завдань на практичних заняттях; виконання завдань самостійної роботи; розв'язування тестів; виконання контрольної роботи (для заочної форми) Семестровий контроль: екзамен	

Критерієм успішного навчання є досягнення здобувачем вищої освіти мінімальних порогових рівнів оцінок за кожним результатом навчання. Одним із обов'язкових елементів освітнього процесу є систематичний поточний контроль і підсумкова оцінка рівня досягнення результатів навчання.

Схема нарахування балів з навчальної дисципліни

Денна форма навчання

Назва теми	Форми контролю результатів навчання здобувачів вищої освіти					Разом по темі
	Виконання вправ на практичних заняттях	Опитування	Виконання завдань самостійної роботи	Виконання тестів	Екзамен	
Тема 1. Держава і право Стародавнього Світу.	3	2	2	5	20	7
Тема 2. Держава і право Античного Світу.	3	2	2			7
Тема 3. Феодальна держава і право у середньовічній Європі.	3	2	2			7
Тема 4. Виникнення буржуазної держави і права.	3	2	2			7
Тема 5. Розвиток буржуазної держави і формування буржуазного права до поч. ХХ ст.	3	2	2			7
Тема 6. Колоніальні імперії.	3	2	2			5

Тема 7. Основні зміни в праві буржуазних держав.	3	2	2			7
Тема 8. Розвиток буржуазних держав та їх правових систем у ХХ ст.	3	2	2			7
Тема 9. Розпад світової колоніальної системи та виникнення незалежних держав.	3	2	2			7
Тема 10. Становлення та розвиток національних держав та права в країнах Центральної та Південно-Східної Європи.	3	2	2			7
Всього по темам	30	20	20	×	×	70
Розв'язування тестів	×	×	×	10	×	10
Екзамен	×	×	×	×	20	20
Разом	30	20	20	10	20	100

Шкала та критерії оцінювання

Опитування (0-2 бали)

Кількість балів	Критерії оцінювання
2	Здобувач вищої освіти у повному обсязі знає, розуміє і вміє використовувати на практиці основні положення законодавства, що у різні історичні періоди регламентували державотворчі процеси у зарубіжних країнах; розуміє теоретичний матеріал в повному обсязі, робить відповідні висновки; аргументує свої думки, що дає можливість оцінити формування компетентностей і досягнення програмних результатів навчання.
1	Здобувач вищої освіти частково показує знання, розуміє і вміє використовувати на практиці основні положення законодавства, що у різні історичні періоди регламентували державотворчі процеси у зарубіжних країнах; розуміє теоретичний матеріал у достатньому обсязі, робить відповідні висновки, проте орієнтується на підказки викладача, що дає можливість оцінити формування компетентностей і досягнення програмних результатів навчання.
0	Здобувач вищої освіти не знає, не розуміє і не вміє використовувати на практиці основні положення, що у різні історичні періоди регламентували державотворчі процеси у зарубіжних країнах; частково розуміє, не робить відповідні висновки; не може аргументувати свої думки, що не дає можливість оцінити формування компетентностей і досягнення програмних результатів навчання.

Виконання завдань на практичних заняттях (0–3 бали)

Кількість балів	Критерії оцінювання
3	Здобувач вищої освіти у повному обсязі знає, розуміє і вміє використовувати на практиці основні положення законодавства, що у різні історичні періоди регламентували державотворчі процеси у зарубіжних країнах; розуміє теоретичний матеріал в повному обсязі, робить відповідні висновки; аргументує свої думки, що дає можливість оцінити формування компетентностей і досягнення програмних результатів навчання.
2	Здобувач вищої освіти у достатньому обсязі знає, розуміє і вміє використовувати на практиці основні положення законодавства, що у різні історичні періоди регламентували державотворчі процеси у зарубіжних країнах; розуміє теоретичний матеріал у достатньому обсязі, робить відповідні висновки; аргументує свої думки, що дає можливість оцінити формування компетентностей і досягнення програмних результатів навчання.
1	Здобувач вищої освіти частково показує знання, розуміє і вміє використовувати на практиці основні положення законодавства, що у різні історичні періоди регламентували державотворчі процеси у окремих зарубіжних країнах; розуміє теоретичний матеріал частково, робить відповідні висновки, проте орієнтується на підказки викладача, що дає можливість оцінити формування компетентностей і досягнення програмних результатів навчання.
0	Здобувач вищої освіти не знає, не розуміє і не вміє використовувати на практиці основні положення законодавства, що у різні історичні періоди регламентували державотворчі процеси у зарубіжних країнах; частково розуміє, не робить відповідні висновки; не може аргументувати свої думки, що не дає можливість оцінити формування компетентностей і досягнення програмних результатів навчання.

Виконання завдань самостійної роботи (0–2 бал)

Кількість балів	Критерії оцінювання
2	Здобувач вищої освіти в повній мірі показує знання, розуміє і вміє використовувати на практиці основні положення законодавства, що у різні історичні періоди регламентували державотворчі процеси у зарубіжних країнах; розуміє теоретичний матеріал у достатньому обсязі, робить відповідні висновки, що дає можливість оцінити формування компетентностей і досягнення програмних результатів навчання.
1	Здобувач вищої освіти в достатньому обсязі володіє знаннями, розуміє і вміє використовувати на практиці основні положення законодавства, що у різні історичні періоди регламентували державотворчі процеси у зарубіжних країнах; розуміє теоретичний матеріал, робить відповідні висновки, що дає можливість оцінити формування компетентностей і досягнення програмних результатів навчання.
0	Здобувач вищої освіти не знає, не розуміє і не вміє використовувати на практиці основні положення законодавства, що у різні історичні періоди регламентували державотворчі процеси у зарубіжних країнах; частково розуміє, не робить відповідні висновки; не може аргументувати свої думки, що не дає можливість оцінити формування компетентностей і досягнення програмних результатів навчання.

Виконання тестів (0–10 балів)

Кількість балів	Критерії оцінювання
9-10	Здобувач вищої освіти у повному обсязі виконав тестові завдання.
7-8	Здобувач вищої освіти правильно виконав тестові завдання (понад 80%).
5-6	Здобувач вищої освіти в повному обсязі виконав тестові завдання (до 60%).
3-4	Здобувач вищої освіти не у повному обсязі виконав тестові завдання (до 50%).
1-2	Здобувач вищої освіти не у повному обсязі виконав тестові завдання (до 30%).
0	Здобувач вищої освіти не виконав тестові завдання, що не дає можливість сформулювати визначені си́лабусом компетентності та досягти програмних результатів навчання.

Форма проведення семестрового контролю згідно з робочим та навчальним планом – екзамен.

Вид завдання	Шкала оцінювання, балів	Вимоги до знань та умінь здобувачів вищої освіти
для теоретичного питання*	0	відсутність відповіді на теоретичне питання, що не дає можливість оцінити формування компетентностей та отримання результатів навчання у здобувача вищої освіти
	1-3	Здобувач вищої освіти не володіє переважною частиною програмного матеріалу, допускає суттєві помилки при висвітленні понять.
	4-7	Здобувач вищої освіти в загальній формі розбирається в матеріалі, допускає суттєві помилки при висвітленні матеріалу, формулюванні понять, не може навести приклади.
	8-12	Здобувач вищої освіти володіє достатнім обсягом навчального матеріалу, здатний його аналізувати, але не має достатніх знань для формування висновків, не завжди здатний асоціювати теоретичні знання з практичними прикладами
	13-16	Здобувач вищої освіти демонструє достатньо високий рівень знань, при цьому відповідь досить повна, логічна, з елементами самостійності, але містить деякі неточності або незначні помилки, або присутня недостатня чіткість у визначенні понять
	17-20	Здобувач вищої освіти повною мірою засвоїв програмний матеріал, виявляє знання основної та додаткової літератури, наводить власні міркування, робить узагальнюючі висновки, вдало наводить приклади.
Всього	20 балів	

*екзамен складається з 3 теоретичних питань

Заочна форма навчання

Назва теми	Форми контролю результатів навчання здобувачів вищої освіти						Разом по темі		
	Виконання вправ на практичних заняттях	Опитування	Виконання завдань самостійної роботи	Виконання тестів	Написання контрольної роботи	Екзамен			
Тема 1. Держава і право Стародавнього Світу.	-	-	2	5	30	20	2		
Тема 2. Держава і право Античного Світу.	-	-	2				2		
Тема 3. Феодална держава і право у середньовічній Європі.	3	2	2				7		
Тема 4. Виникнення буржуазної держави і права.	-	-	2				2		
Тема 5. Розвиток буржуазної держави і формування буржуазного права до поч. ХХ ст.	-	-	2				2		
Тема 6. Колоніальні імперії.	-	-	2	5			30	20	2
Тема 7. Основні зміни в праві буржуазних держав.	3	2	2						7
Тема 8. Розвиток буржуазних держав та їх правових систем у ХХ ст.	3	2	2						7
Тема 9. Розпад світової колоніальної системи та виникнення незалежних держав.	3	2	2						7
Тема 10. Становлення та розвиток національних держав та права в країнах Центральної та Південно-Східної Європи.	-	-	2						2
Всього по темам	12	8	20	×	×	×			40
Розв'язування тестів	×	×	×	10	×	×			10
Контрольна робота	×	×	×	×	30	×			30
Екзамен	×	×	×	×	×	20			20
Разом	9	6	20	10	30	20			100

Форми, шкала та критерії оцінювання результатів навчання при проведенні поточного контролю успішності здобувачів вищої освіти:

Шкала та критерії оцінювання

Отитування (0-2 бали)

Кількість балів	Критерії оцінювання
2	Здобувач вищої освіти у повному обсязі знає, розуміє і вміє використовувати на практиці основні положення законодавства, що у різні історичні періоди регламентували державотворчі процеси у зарубіжних країнах; розуміє теоретичний матеріал в повному обсязі, робить відповідні висновки; аргументує свої думки, що дає можливість оцінити формування компетентностей і досягнення програмних результатів навчання.
1	Здобувач вищої освіти частково показує знання, розуміє і вміє використовувати на практиці основні положення законодавства, що у різні історичні періоди регламентували державотворчі процеси у зарубіжних країнах; розуміє теоретичний матеріал у достатньому обсязі, робить відповідні висновки, проте орієнтується на підказки викладача, що дає можливість оцінити формування компетентностей і досягнення програмних результатів навчання.
0	Здобувач вищої освіти не знає, не розуміє і не вміє використовувати на практиці основні положення, що у різні історичні періоди регламентували державотворчі процеси у зарубіжних країнах; частково розуміє, не робить відповідні висновки; не може аргументувати свої думки, що не дає можливість оцінити формування компетентностей і досягнення програмних результатів навчання.

Виконання завдань на практичних заняттях (0–3 бали)

Кількість балів	Критерії оцінювання
3	Здобувач вищої освіти у повному обсязі знає, розуміє і вміє використовувати на практиці основні положення законодавства, що у різні історичні періоди регламентували державотворчі процеси у зарубіжних країнах; розуміє теоретичний матеріал в повному обсязі, робить відповідні висновки; аргументує свої думки, що дає можливість оцінити формування компетентностей і досягнення програмних результатів навчання.
2	Здобувач вищої освіти у достатньому обсязі знає, розуміє і вміє використовувати на практиці основні положення законодавства, що у різні історичні періоди регламентували державотворчі процеси у зарубіжних країнах; розуміє теоретичний матеріал у достатньому обсязі, робить відповідні висновки; аргументує свої думки, що дає можливість оцінити формування компетентностей і досягнення програмних результатів навчання.
1	Здобувач вищої освіти частково показує знання, розуміє і вміє використовувати на практиці основні положення законодавства, що у різні історичні періоди регламентували державотворчі процеси у окремих зарубіжних країнах; розуміє теоретичний матеріал частково, робить відповідні висновки, проте орієнтується на підказки викладача, що дає можливість оцінити формування компетентностей і досягнення програмних результатів навчання.
0	Здобувач вищої освіти не знає, не розуміє і не вміє використовувати на практиці основні положення законодавства, що у різні історичні періоди регламентували державотворчі процеси у зарубіжних країнах; частково розуміє, не робить відповідні висновки; не може аргументувати свої думки, що не дає можливість оцінити формування компетентностей і досягнення програмних результатів навчання.

Виконання завдань самостійної роботи (0–2 бал)

Кількість балів	Критерії оцінювання
2	Здобувач вищої освіти в повній мірі показує знання, розуміє і вміє використовувати на практиці основні положення законодавства, що у різні історичні періоди регламентували державотворчі процеси у зарубіжних країнах; розуміє теоретичний матеріал у достатньому обсязі, робить відповідні висновки, що дає можливість оцінити формування компетентностей і досягнення програмних результатів навчання.
1	Здобувач вищої освіти в достатньому обсязі володіє знаннями, розуміє і вміє використовувати на практиці основні положення законодавства, що у різні історичні періоди регламентували державотворчі процеси у зарубіжних країнах; розуміє теоретичний матеріал, робить відповідні висновки, що дає можливість оцінити формування компетентностей і досягнення програмних результатів навчання.
0	Здобувач вищої освіти не знає, не розуміє і не вміє використовувати на практиці основні положення законодавства, що у різні історичні періоди регламентували державотворчі процеси у зарубіжних країнах; частково розуміє, не робить відповідні висновки; не може аргументувати свої думки, що не дає можливість оцінити формування компетентностей і досягнення програмних результатів навчання.

Виконання тестів (0–10 балів)

Кількість балів	Критерії оцінювання
9-10	Здобувач вищої освіти у повному обсязі виконав тестові завдання.
7-8	Здобувач вищої освіти правильно виконав тестові завдання (понад 80%).
5-6	Здобувач вищої освіти в повному обсязі виконав тестові завдання (до 60%).
3-4	Здобувач вищої освіти не у повному обсязі виконав тестові завдання (до 50%).
1-2	Здобувач вищої освіти не у повному обсязі виконав тестові завдання (до 30%).
0	Здобувач вищої освіти не виконав тестові завдання, що не дає можливість сформулювати визначені силабусом компетентності та досягти програмних результатів навчання.

Виконання контрольної роботи

Рівень опанування РН відповідної навчальної програми	Якісна оцінка відповідей, виконання завдань, поведінки здобувача	Кількість балів
Високий	Завдання виконані повністю вірно та оформлення відповідає вимогам, є практичні приклади та власні роздуми з теми заняття. Завдання здані вчасно.	30
Достатній	Завдання виконані загалом вірно, але є незначні помилки та/або помилки в оформленні; присутній креативний підхід у виконанні завдань. Завдання здані вчасно.	25
Середній	Відповіді на завдання самостійної роботи містять ряд помилок, що характеризують знання здобувача як середні. Присутні помилки в оформленні або завдання здано невчасно.	20

Задовільний	Відповіді на поставлені завдання самостійної роботи містять помилки, які є суттєвими або завдання виконане неповністю. Присутні помилки в оформленні та / або завдання здано невчасно.	15
Низький	Відповіді невірні або містять значні помилки, що здебільшого зводять завдання до того рівня, який неможливо оцінити. Присутні помилки в оформленні та / або завдання здано невчасно.	10
Незадовільний	Завдання не виконане зовсім.	0

Форма проведення семестрового контролю згідно з робочим та навчальним планом – екзамен.

Вид завдання	Шкала оцінювання, балів	Вимоги до знань та умінь здобувачів вищої освіти
для теоретичного питання*	0	відсутність відповіді на теоретичне питання, що не дає можливість оцінити формування компетентностей та отримання результатів навчання у здобувача вищої освіти
	1-3	Здобувач вищої освіти не володіє переважною частиною програмного матеріалу, допускає суттєві помилки при висвітленні понять.
	4-7	Здобувач вищої освіти в загальній формі розбирається в матеріалі, допускає суттєві помилки при висвітленні матеріалу, формулюванні понять, не може навести приклади.
	8-12	Здобувач вищої освіти володіє достатнім обсягом навчального матеріалу, здатний його аналізувати, але не має достатніх знань для формування висновків, не завжди здатний асоціювати теоретичні знання з практичними прикладами
	13-16	Здобувач вищої освіти демонструє достатньо високий рівень знань, при цьому відповідь досить повна, логічна, з елементами самостійності, але містить деякі неточності або незначні помилки, або присутня недостатня чіткість у визначенні понять
	17-20	Здобувач вищої освіти повною мірою засвоїв програмний матеріал, виявляє знання основної та додаткової літератури, наводить власні міркування, робить узагальнюючі висновки, вдало наводить приклади.
Всього	20 балів	

*екзамен складається з 3 теоретичних питань

12. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачено у процесі реалізації навчальної дисципліни

Персональні комп'ютери, під'єднані до мережі Internet. Програмне забезпечення: MS Windows, MS Office 365, хмарні додатки Google, веб-браузери, мережа Wi-Fi. Мультимедійне обладнання (проектор, екран). Бібліотека (<https://lib.pdau.edu.ua/>) юридичної літератури ПДАУ (<https://www.pdau.edu.ua/content/biblioteka-yurydychnoyi-literatury>), <https://www.pdau.edu.ua/content/biblioteka-yurydychnoyi-literatury>), <https://www.pdau.edu.ua/content/biblioteka-yurydychnoyi-literatury>) Електронний репозитарій ПДАУ (<http://dspace.pdau.edu.ua:8080/>) <http://dspace.pdau.edu.ua:8080/>) (<http://dspace.pdau.edu.ua:8080/>) (<http://dspace.pdau.edu.ua:8080/>).

13. Політика навчальної дисципліни

13.1 Щодо термінів виконання та перескладання: практичні завдання, завдання із самостійної роботи, які здаються з порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (-30%). Здобувач вищої освіти може бути недопущеним до семестрового контролю з навчальної дисципліни у разі набрання кількості балів менше ніж межа незадовільного навчання. Кафедра на своєму засіданні приймає рішення про недопущення такого здобувача вищої освіти до семестрового контролю з відповідної навчальної дисципліни та повідомляє про це директорат навчально-наукового інституту, шляхом подання витягу з протоколу засідання кафедри. Директор навчально-наукового інституту своїм розпорядженням не допускає здобувача вищої освіти до семестрового контролю з відповідної навчальної дисципліни. Здобувач вищої освіти, який був не допущений до семестрового контролю з певної навчальної дисципліни, має підсумкову академічну заборгованість. Перескладання поточного та підсумкового контролю відбуваються за наявності поважних причин із дозволу деканату. Повторне проходження контрольного заходу для ліквідації підсумкової академічної заборгованості допускається не більше двох разів із навчальної дисципліни: один раз викладачеві, другий – комісії, яку формує директор навчально-наукового інституту за участю викладачів відповідної кафедри. Отримана оцінка у разі другого повторного проходження контрольного заходу є остаточною.

13.2 Щодо академічної доброчесності: здобувач вищої освіти повинен дотримуватись Кодексу академічної доброчесності та Кодексу про етику викладача та здобувача вищої освіти Полтавського державного аграрного університету, Положення про запобігання та виявлення академічного плагіату в Полтавському державному аграрному університеті, Порядку перевірки академічних текстів на наявність текстових запозичень у Полтавському державному аграрному університеті.

13.3 Щодо відвідування занять: навчання здобувачів вищої освіти, що передбачає проведення навчальних занять згідно розкладу упродовж навчального року передбачає їх безпосередню участь в освітньому процесі. Відвідування здобувачами вищої освіти всіх видів навчальних занять є обов'язковим. Відмітка про відвідування занять здобувачами здійснюється в журналі обліку аудиторної навчальної роботи викладача.

13.4 Щодо зарахування результатів неформальної / інформальної освіти: на здобувачів вищої освіти поширюється право про визнання результатів навчання, набутих у неформальній / інформальній освіті перед опануванням даної освітньої компоненти. Особливості неформального / інформального навчання регламентовані. Положення про порядок визнання результатів навчання, здобутих у неформальній та інформальній освіті здобувачами вищої освіти Полтавського державного аграрного університету.

13.5 Щодо оскарження результатів оцінювання: після оголошення результатів поточного або семестрового контролю здобувач освіти має право звернутися до викладача з проханням надати роз'яснення щодо отриманої оцінки. У разі неможливості спільного врегулювання ситуації здобувач вищої освіти має право оскаржити результати контрольних заходів. Підставами для оскарження результату оцінювання можуть бути: недотримання викладачем системи оцінювання, вказаної у робочій програмі навчальної дисципліни, необ'єктивне оцінювання та/або наявність конфлікту інтересів, якщо про його існування здобувачу вищої освіти не було і не могло бути відомо до проведення оцінювання. Результат оцінювання може бути оскаржений не пізніше наступного робочого дня після його оголошення. Для оскарження результату оцінювання здобувач вищої освіти звертається з письмовою заявою до директора навчально-наукового інституту, яку розглядає апеляційна комісія, сформована розпорядженням директора інституту. Апеляційна комісія протягом трьох робочих днів ухвалює рішення про наявність або відсутність підстав оскарження результату оцінювання. Присутність здобувача вищої освіти на засіданнях апеляційної комісії є обов'язковою. Висновки апеляційної комісії оформляються відповідним протоколом і доводяться до відома здобувача вищої освіти і викладача. Результатом розгляду апеляції є прийняття апеляційною

комісією одного з двох рішень: попередня оцінка знань здобувача вищої освіти відповідає рівню досягнення результатів навчання і не змінюється або попередня оцінка знань здобувача вищої освіти не відповідає рівню досягнення результатів і здобувач заслуговує іншої оцінки (вказується нова оцінка відповідно до чинної в Університеті шкали оцінювання результатів навчання). За результатом апеляції оцінка результатів навчання здобувача вищої освіти не може бути зменшена.

14. Рекомендовані джерела інформації

Основні

1. Загальна історія держави і права зарубіжних країн : підручник / В.С. Макарчук ; Нац. ун-т «Львів. політехніка», Ін-т права, психології та інновац. освіти. Харків : Право, 2025. 406 с.
2. Історія держави і права зарубіжних країн: підручник / за заг. ред. д-ра юрид. наук, проф. О. М. Бандурки ; Бандурка О. М., Швець Д. В., Бурдін М. Ю., Головка О. М., та ін. ; вступ. слово О. М. Бандурки. Харків : Майдан, 2020. 618 с.
3. Історія держави та права : навч. посібн. / Д.Є. Забзалюк, В.С. Макарчук, В.Я. Марковський, В.Д. Яремчук, Н.Я. Рудий (Заг. ред. Д.Є.Забазалюка та В.Я. Марковського) ; Львівський державний університет внутрішніх справ. Львів : СПОЛОМ, 2021. 438 с.
4. Марченко О. В. Історія держави і права зарубіжних країн : підручник у 2-х т. Т.1. Дніпро : ДДУВС, 2024. 312 с.
5. Том Бінгем. Правовладдя / за заг. ред Сергія Головатого; переклад з англ В. Кастеллі та Д, Шкрюби; передмова до українського видання Сергія Головатого. Київ. 2024. 256с.

Допоміжні

1. Грубінко А.В. Історія держави і права зарубіжних країн: навчальний посібник. Тернопіль, 2010. 392 с.
2. Історія держави та права зарубіжних країн: навч. посіб. / О. М. Джуджа та ін. Київ: НАВС, 2012. 375 с.
3. Крижанівський О.П. Історія Стародавнього Сходу: навчальний посібник. Київ: Либідь, 2002. 590 с.
4. Кузьминець О.В., Дурнов Є.С., Сокур Ю.В. Історія держави та права зарубіжних країн (схеми, коментарі, термінологічний словник): навч. посібник. Київ, 2012. 242 с.
5. Купчення Л.І. Концепція сталого розвитку в системі міжнародного права охорони довкілля. *ScienceRise*. URL: http://journals.urau.ua/sr_law/issue/view/15563
6. Купчення Л.І. Оновлення права СОТ та забезпечення права на міжнародний порядок: сучасний дискурс. *Аналітично-порівняльне правознавство* URL: <http://app-journal.in.ua/2022-2>
7. Осташова В. О., Липій Є. А., Пивовар А. В. Священний союз: передумови, створення та плани на встановлення міжнародного правопорядку. *Часопис Київського університету права*. 2019. № 4. С. 41-46.
8. Осташова В. О., Липій Є. А. Конгреси Священного союзу як інструменти встановлення міжнародного правопорядку. *Часопис Київського університету права*. 2020. № 2. С. 448-452.
9. Хрестоматія з історії держави і права зарубіжних країн: навч. посібник для студ. юрид. вузів і фак.: У 2 т. / ред. В. Д. Гончаренко. Київ: Ін Юре, 1998. Т. 1. 503 с.
10. Хрестоматія з історії держави і права зарубіжних країн: навч. посібник для студ. юрид. вузів і фак.: У 2 т. / ред. В. Д. Гончаренко. Київ: Ін Юре, 1998. Т. 2. 607 с.
11. *Medium aevum: Середні віки: підручник* / Войтович Л.В., Козак Н. Б., Овсінський Ю. В., Чорний М. І. Львів: «Тріада Плюс», 2010. 502 с.

Інформаційні ресурси

Національна бібліотека України ім. В.І. Вернадського. URL: <http://www.nbuv.gov.ua/>